

Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise ja toetamise tingimused ja kord

Taotlusvooru eesmärk on toetada eestikeelsete kõrgkooliõpikute koostamist. Toetust saavad taotleda nii Eesti kõrgkoolid kui ka teadus- ja arendusasutused. Toetatakse nii originaalõpikute kui ka tõlkeõpikute koostamist.

Põhimõtted

1. Haridus- ja teadusministri 21. oktoobri 2024. a käskkirja nr 291 „Haridus- ja teadusministri 12. oktoobri 2022. a käskkirja nr 288 „Toetusmeetme „Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise ja toetamise põhimõtted 2018–2027“ kinnitamine“ muutmise“ lisa [„Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise toetamise põhimõtted 2018–2027“](#)
2. Lähem info [Eesti Keele Instituudi kodulehel](#)

Tingimused ja kord

Dokumendi eesmärk on sätestada eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmist toetuste jagamise ja kasutamise tingimused. Toetuste andmist rahastatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi keeleprogrammist dokumendi „Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise ja toetamise põhimõtted 2018–2027“ alusel. Eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmi tegevust korraldab Eesti Keele Instituut (edaspidi: EKI). Toetuste jagamiseks korraldab EKI avatud taotlusvooru.

1. Kohaldamisala

- 1.1. Eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmist toetatakse selliste originaalõpikute ja tõlkeõpikute koostamist, mis on avalikkusele vabalt elektrooniliselt kättesaadavad.
- 1.2. Eestikeelsete kõrgkooliõpikute programmist ei toetata õpikute trükkimist.

2. Toetuse taotlemine

- 2.1. EKI kuulutab konkursi välja oma kodulehel (<https://eki.ee>) ja teiste infokanalite kaudu.
- 2.2. Taotleja esitab taotluse väljakuulutatud tähtjaks [Taotluste Menetlemise Infosüsteemis](#) (edaspidi: TMS).
- 2.3. Toetust saavad taotleda Eesti kõrgkoolid ning teadus- ja arendusasutused (edaspidi koos: taotleja).
- 2.4. Taotleja esitab taotluse eesti keeles.
- 2.5. Kui projektile on taotletud või saadud rahastust ka mujalt, märgib taotleja taotlusesse selle mahu ja allikad.

3. Taotluste hindamine

- 3.1. Taotlusi hindavad valdkondlikest ekspertidest koosnevad alakomisjonid (edaspidi: alakomisjon), retsensendid ja juhtkomisjoni liikmed, kes ei ole kasusaajana taotlusega seotud.
- 3.2. Taotlust hinnatakse järgmiste aspektide põhjal:
 - 3.2.1. autorite kompetents;
 - 3.2.2. kavandatava õpiku sobivus kõrgkoolis kasutamiseks;
 - 3.2.3. vajalike teemade esindatus, kavandatava käsikirja osade mahulised suhted;
 - 3.2.4. näitlikkus ja ülevaatlikkus;
 - 3.2.5. kavandatava õpiku seostamine muu samal teemal olemasoleva materjaliga (viited kirjandusele, veebilehtedele);

- 3.2.6. keelekasutus (k.a terminoloogiline täpsus);
 - 3.2.7. kavandatava õpiku ajakohasus, võrdlus teiste samateemaliste kodu- ja välismaiste õpikutega;
 - 3.2.8. õpiku kui õppimist ja õpetamist toetava õppevara terviklik lahendus;
 - 3.2.9. asjakohaste digitaalsete lahenduste (nt videod, interaktiivsed lahendused jne) kasutamise plaan kavandatavas e-õpikus.
- 3.3. Taotlus peab sisaldama kõrgkooli esindusõigusliku esindaja allkirjaga kinnituskirja.
 - 3.4. Taotlust ei saadeta sisulisele hindamisele ning see saadetakse taotlejale täiendamiseks või parandamiseks, kui seal esinevad vormilised puudused. Kui taotleja ei ole EKI määratud tähtajaks vormilisi puudusi kõrvaldanud, ei saadeta taotlust sisulisele hindamisele. Taotlust ei vaadata läbi, kui taotleja ei ole varasemaid aruandeid esitanud. Valeandmete esitamise või plagiaadikahtluse korral lükatakse taotlus tagasi.
 - 3.5. Juhtkomisjon kinnitab toetuse saajad ja toetussummad kuue kuu jooksul alates taotluste esitamise tähtajast.

4. Toetuse eraldamine ja toetuse kasutamise tingimused

- 4.1. Taotlus rahuldatakse ja toetus eraldatakse EKI direktori käskkirjaga, milles määratakse toetuse saaja, toetatava õpikuprojekti pealkiri, toetuse summa, toetuse väljamakse tegemise aeg, toetuse kasutamise periood ja aruande esitamise tähtaeg.
- 4.2. Toetuse saaja nimetab Haridus- ja Teadusministeeriumit ja EKI-t toetajana projekti tegevusega seotud trükistes, reklaamides (pressiteated, trüki-, tele- ja raadioreklaam jne) ning avalikel esinemistel.

- 4.3. Toetuse saaja tasub kõik riiklikud maksud, vajaduse korral ka asutuse üldkululõivu. Üldkululõiv ei tohi olla suurem kui 10% õpikuprojekti eelarvest.
- 4.4. Toetuse saaja lisab õpiku kujundusele Haridus- ja Teadusministeeriumi ning EKI logo koos lausega „Õpiku väljaandmist on toetatud Haridus- ja Teadusministeeriumi programmist „Eestikeelsete kõrgkooliõpikute loomise toetamise põhimõtted 2018–2027““.
- 4.5. Toetuse kasutamise tingimuste muutmiseks esitab pool TMS-is teisele poolele kirjalikult põhjendatud ettepaneku. Ettepaneku saaja peab selle läbi vaatama 20 tööpäeva jooksul alates ettepaneku saamisest. Muutmissettepanekust keeldumise korral tuleb seda TMS-is kirjalikult põhjendada. Toetuse kasutamise tingimuste muudatused ja täiendused on kehtivad vaid juhul, kui need vormistatakse kirjalikult TMS-is.

5. Toetuse saaja kohustub:

- 5.1. viima projekti ellu taotluses ja taotluse rahuldamise käskkirjas fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt;
- 5.2. teavitama EKI-t kirjalikult projekti tegevuste, eelarve ja tähtaegade muutmise vajadusest;
- 5.3. kasutama toetust vastavuses esitatud taotluse ja taotluse rahuldamise otsusega;
- 5.4. maksuma toetuse tagasi tagasinõudmise otsuses näidatud summas ja tähtpäevaks;
- 5.5. osutama EKI-le toetuse kasutamise kontrollimisel igakülgset abi ning andma EKI käsutusse EKI määratud tähtajaks kõik EKI soovitud ja toetusega seotud andmed ja dokumendid;
- 5.6. esitama EKI-le TMS-is määratud tähtajaks vahe- ja lõpparuande;

- 5.6.1. vahearuandena peetakse silmas õpiku retsenseerimisvalmis käsikirja. Vahearuande esitamise tähtaeg on toetuse taotluses märgitud tähtpäeval;
- 5.6.2. lõpparuandena peetakse silmas linki avaldatud õpiku avalikult ligipääsetavale versioonile. Lõpparuande esitamise tähtaeg on 14 päeva pärast toetuse kasutamise perioodi lõppu;
- 5.7. korraldama koostöös õpiku autori(te)ga õpiku käsikirja retsensentide soovitatud paranduste sisseviimise;
- 5.8. omandama pärast õpiku käsikirja edukat retsenseerimist kõigilt õpiku autoritelt nende varalised autoriõigused või litsentsi varaliste ja isiklike autoriõiguste teostamiseks punktis 7 toodud tingimustel;
- 5.9. korraldama pärast õpiku retsenseerimist ja retsensentide soovitatud paranduste sisseviimist õpiku elektroonilise avaldamise, nii et see oleks avalikult tasuta kättesaadav;
- 5.10. tagama õpiku väljaandmisel, et ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi. Kõik sellised õigused ja nõusolekud, mis on vajalikud toetuse andmise eesmärgi saavutamiseks, peab toetuse saaja omandama hiljemalt enne käsikirja retsenseerimisele esitamist.

6. EKI kohustused ja õigused

- 6.1. EKI kohustub:
 - 6.1.1. korraldama pärast punktis 5.6.1 nimetatud vahearuande tähtaega koostöös alakomisjonidega õpiku käsikirja retsenseerimise kahe retsensendi poolt, samuti esitama retsensioonid taotlejale ja tasuma retsensentidele;
 - 6.1.2. kaasama kolmanda retsensendi, kui üks punktis 6.1.1 nimetatud retsensentidest on andnud õpiku käsikirjale negatiivse hinnangu;

- 6.1.3. teostama toetuse kasutamise üle järelevalvet;
 - 6.1.4. vaatama punktis 5.6.1 nimetatud aruande üle ja kiitma selle heaks pärast kahe positiivse retsensiooni laekumist, misjärel loetakse toetus kasutatuks 75% ulatuses;
 - 6.1.5. vaatama punktis 5.6.2 nimetatud aruande üle ning sobivuse korral kiitma selle heaks 30 päeva jooksul selle esitamisest arvates, pärast mida loetakse toetus täielikult kasutatuks.
- 6.2. EKI-l on õigus:
- 6.2.1. nõuda lepingu rikkumise eest leppetrahvi kuni 5% toetuse summalt;
 - 6.2.2. nõuda seadusjärgses määras viivist toetuse tagastamisega viivitatud aja eest;
 - 6.2.3. küsida taotlejalt projekti edenemise kohta teavet.

7. Autoriõigused

- 7.1. Taotleja teeb õpiku e-raamatuna või muul moel üldsusele tähtajatult kättesaadavaks litsentsi alusel, mis võimaldab:
- 7.1.1. luua õpiku põhjal tuletatud teoseid juhul, kui see ei riku kolmandate isikute õigusi;
 - 7.1.2. väljastada õpiku suhtes tekkinud kõigi autoriõiguste suhtes all-litsentse nii asutustele, kolmandatele isikutele kui ka üldsusele juhul, kui see ei riku kolmandate isikute õigusi;
 - 7.1.3. süstematiseerida ja lülitada õpiku või selle osa kogumikku;
 - 7.1.4. kasutada õpikut või selle osi kollektiivse teose, audiovisuaalse teose või andmebaasi loomiseks, juhul kui see ei riku kolmandate isikute õigusi;
 - 7.1.5. kasutada õpiku eri osi ja elemente õpikust eraldi isegi juhul, kui need on salvestatud koos ja moodustavad ühtse terviku ning see ei riku kolmandate isikute õigusi.

- 7.2. Toetuse saaja tagab, et kolmandatel isikutel (v.a õpiku autorid ja originaali autoriõiguste omanik) ei ole mis tahes õigusi (sh autoriõigusi) õpiku suhtes ning et õpik ei riku kolmandate isikute õigusi (sh autoriõigusi).
- 7.3. Toetuse aitab EKI-l kasutada ja kaitsta nii õpikut kui ka selle suhtes tekkinud autoriõigusi, sealhulgas säilitab ja jagab EKI-ga olulisi andmeid õpiku loomise ja selle suhtes tekkinud autoriõiguste kasutamise kohta, teeb kõik vajalikud toimingud ning esitab kõik vajalikud avaldused, kinnitused, nõusolekud, tunnistused ja muud dokumendid.

8. Toetuse kasutamise tähtaja pikendamine

- 8.1. Toetuse saaja saab mõjuval põhjusel taotleda toetuse kasutamise perioodi pikendamist. Pikendamisevajaduse kohta peab toetuse saaja saatma TMS-i kaudu EKI-le teate.
- 8.2. Pikendus(t)e tulemusena ei tohi toetuse kasutamise lõplik tähtaeg olla rohkem kui kolm aastat hilisem taotluses märgitud esialgselt toetuse kasutamise tähtajast.
- 8.3. Kui pikendus(t)e tulemusena on toetuse kasutamise tähtaeg taotluses märgitud tähtajast kolm aastat hilisem ja toetuse saaja ei esita aruannet tähtajaks, siis toetuse kasutamise perioodi rohkem ei pikendata ja EKI-l on õigus alata toetuse tagasinõudmine.

9. Toetuse tagastamine

- 9.1. EKI-l on õigus nõuda lepingu rikkumisel toetuse osalist või tervikuna tagastamist, muu hulgas kui:
 - 9.1.1. toetuse saaja ei ole esitanud tähtajaks punktis 5.6.1 või 5.6.2 nimetatud aruannet;
 - 9.1.2. toetuse kasutamise jooksul on toetuse saaja esitanud EKI-le valeandmeid või andmeid varjanud;

- 9.1.3. ilmneb asjaolu, mille esinemise korral ei oleks toetust makstud;
 - 9.1.4. ilmnevad asjaolud, mille tõttu toetuse kasutamise jätkamist ei saa pidada otstarbekaks või see on võimatu;
 - 9.1.5. taotleja ei avalda õpikut tasuta avalikult elektroonilisel kujul.
- 9.2. Juhul kui EKI-le ei esitata punktis 5.6.1 või 5.6.2 nimetatud aruannet kokku lepitud aja jooksul, maksab taotleja EKI-le tagasi kogu toetuse summa.
 - 9.3. Juhul kui kaks retsensenti langetavad õpiku käsikirja suhtes negatiivse otsuse, maksab taotleja 30 tööpäeva jooksul alates EKI sellekohase kirjaliku nõudekirja kättesaamisest EKI-le tagasi kogu toetuse summa ning taotleja kaotab õiguse nõuda mistahes tehtud kulutuste või tekkinud kahju hüvitamist.
 - 9.4. EKI-l on õigus nõuda toetuse saajalt kõigi kulude, kulutuste ja kahju hüvitamist, mis tekivad EKI-l kolmandate isikute esitatud nõuetega teose sisu, intellektuaalse omandi õiguste või isikuandmete kohta.
 - 9.5. Toetuse tagastamise nõudeõiguse tekkimisel tuleb toetus tagastada EKI vastavasisulise teate saamisest 30 päeva jooksul.